

ЕКОАТРИБУТИВНИЙ СВІТОГЛЯД ТА РИНКОВО-ЕКОНОМІЧНІ ФОРМИ ЙОГО КОНВЕРТАЦІЇ

ECO-ATTRIBUTIVE WORLDVIEW AND MARKET-BASED ECONOMIC FORMS OF ITS CONVERSION

УДК 504+351.862

Клісінські Я.С.д.е.н., професор кафедри маркетингу
і підприємництва

Техніко-гуманітарна академії

у м. Бельсько-Бяла

професор кафедри економічної теорії,

Сумський державний університет

Мареха І.С.к.е.н., старший викладач кафедри
економічної теорії

Сумський державний університет

У статті проаналізовано ментальний механізм раціонального природокористування. Досліджено ментальне поле суспільства у площині сполучення екологічних та економічних інтересів. Доведено, що екологічна ментальність є керованою компонентою, яка підлягає економічному впливу та ринковому регулюванню. Систематизовано основні ринково-економічні форми конвертації екоатрибутивного світогляду. Акцентовано увагу на необхідності монетизації екологічних цінностей за прикладом Європейського Союзу.

Ключові слова: екологічні цінності, ресурсозбереження, ментальна економіка, етноекологія, природокористування, глобалізація, євроінтеграція.

В статье проанализирован ментальный механизм рационального природопользования. Исследовано ментальное поле общества в плоскости сращения экологических и экономических интересов. Доказано, что экологическая ментальность является управляемой компонентой, которая подпадает под экономическое влияние и рыночное регулирование. Систематизи-

рованы основные рыночно-экономические формы конвертации экоатрибутивного мировоззрения. Акцентируется внимание на необходимости монетизации экологических ценностей по примеру Европейского Союза.

Ключевые слова: экологические ценности, ресурсосбережение, ментальная экономика, этноэкология, природопользование, глобализация, евроинтеграция.

The mental mechanism of prudent resource management is analysed in the article. The mental scope of society is investigated based on correlation between ecological and economic interests. It is proved that ecological mentality is a manageable component that can be economically affected and regulated on the market base. The basic market-based economic forms of the conversion of ecological mentality are systematized. The necessity to learn from the experience of the European Union how to monetize ecological values is highlighted.

Key words: ecological values, resource saving activity, mental economy, ethnoeconomics, resource management, globalization, European integration.

Постановка проблеми. Безпрецедентні масштаби забруднення навколишнього природного середовища потребують переосмислення підходів світової спільноти до боротьби за збереження довкілля у напрямі пошуку адекватних, дієвих та ефективних механізмів розв'язання глобальних екологічних проблем. Одним зі шляхів колективного розв'язання екологічних проблем є залучення ментального механізму, який слугує каналом передачі екологічних цінностей від покоління до покоління, від суб'єкта до суб'єкта, від агента до агента. Виникає необхідність постановки питання про формування екоатрибутивного світогляду у суб'єктів економічних відносин, які, здійснюючи природогосподарську діяльність на комерційній основі, мають враховувати щільні, обопільні зв'язки в системі «економіка-довкілля». Саме переважно в екологічному контексті відбувається сучасний розвиток ментальної економіки, тобто такої економічної діяльності, яка ґрунтується на приматі екологічного мислення і виступає площиною сполучення економічних та екологічних інтересів. За такого підходу, питання забезпечення належної якості довкілля розглядаються не як перепона економічному прогресу, а як його органічна, невід'ємна складова. До того ж, екоатрибутивний світогляд може набувати різноманітних ринково-економічних форм, аналіз яких становить важливе науково-практичне завдання для ідентифікації, оцінки та управління екологічними цінностями суспільства на економічних засадах.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Екологічна ментальність є, передусім, сферою міждисциплінарних досліджень у галузі культурології [1], філософії [2], соціології [3], психології [4] у той час, як економічні дослідження даного питання залишаються на периферії наукового пошуку. Спеціальні дослідження ментальності українців вказують на її аграрний [5], селянський [6], або землеробський [7] характер. Але, по суті, ментальність українців має екологічне спрямування, що нерозривно пов'язано з традиціями тривалого землекористування та, відповідно, формуванням архетипу природи у національній свідомості. Варто відзначити, що екологічна ментальність, а, отже, й екологічні цінності суспільства, можуть виступати об'єктом економічної оцінки, впливу та управління. Обґрунтуванню цієї проблематики і присвячена дана робота.

Постановка завдання. Метою даної роботи є ідентифікація, аналіз та оцінка можливостей економічного впливу на екологічні цінності суспільства, які продукуються у лоні національної екологічної культури. Досягнення поставленої мети потребує вирішення наступних завдань:

а) аналіз впливу тенденцій глобалізації та євроінтеграції на національну екологічну свідомість крізь призму еколоґо-культурної дифузії;

б) дослідження ментального поля суспільства у площині сполучення екологічних та економічних аспектів;

в) ідентифікація варіантних та інваріантних складових культурного коду нації, обґрунтування екологічної ментальності як керованої компоненти, що підлягає економічному впливу та ринковому регулюванню;

г) аналіз етнокультурного каналу трансмісії екологічних цінностей та його використання для обґрунтування національної економічної політики у сфері ресурсозбереження;

г) систематизація основних ринково-економічних форм конвертації екоатрибутивного світогляду загалом та екологічних цінностей, зокрема;

д) обґрунтування шляхів скорочення та подолання ментально-ціннісних розбіжностей у контексті перейняття українцями кращих економічних традицій європейського підходу до природокористування.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Глобальним викликом сьогодення виступає проблема збереження навколишнього природного середовища для майбутніх поколінь. Зусилля світової спільноти спрямовуються у русло підвищення культури використання обмежених природних ресурсів. Учасником глобальної ініціативи зі збереження якості довкілля виступає і Україна, яка приймає на себе глобальні екологічні зобов'язання. По суті, глобалізація зусиль з охорони навколишнього природного середовища апелює до екологічної свідомості економічних агентів, залучених у процеси споживання та використання природних ресурсів на рівні транснаціональних корпорацій, регіональних підприємств та домогосподарств. Реалізація механізму збереження природних ресурсів на основі підходу «думай глобально – дій локально» покликана сформувати екоатрибутивний світогляд на рівні національних субкультур. Глобалізація прищеплює екофутуристичні цінності у вигляді посилення відповідальності економічних агентів за збереження довкілля для майбутніх поколінь. Глобалізація, впливаючи на національну екологічну свідомість, сприяє еколого-культурній дифузії, тобто поширенню та універсалізації екологічних цінностей серед усіх економічних агентів. Необхідність урахування екологічних цінностей пояснюється тим, що за своєю сутністю глобальний процес раціоналізації природокористування є ціннісно-орієнтованим, оскільки ототожнюється з можливостями країн щодо покращення якості довкілля, яка в умовах екологічної деградації має високу економічну ціну. Наслідками інкорпорування екологічних цінностей у практику природогосподарування можуть стати наступні види економічної діяльності [8]:

- екологічно виправдана економічна діяльність;
- екологічно дбайлива економічна діяльність;
- екологічно обумовлена економічна діяльність;

- екологічно ефективна економічна діяльність;
- екологічно допустима економічна діяльність;
- екологічно збалансована економічна діяльність;
- екологічно безпечна економічна діяльність;
- екологічно відповідальна економічна діяльність;
- екологічно орієнтована економічна діяльність;
- екологічно обґрунтована економічна діяльність;
- екологічно гармонізована економічна діяльність;
- екологічно доцільна економічна діяльність;
- екологічно стійка економічна діяльність.

У практиці глобального природокористування особлива увага акцентується на економічній ефективності екологічних заходів. Такий підхід, по суті, є спробою монетизації екологічних цінностей. Активну політику консолідації економічних та екологічних інтересів упроваджують країни Європейського Союзу. У стратегії «Європа 2020» [9] окреслено комплексну програму перетворення економіки Європейського Союзу на ресурсоефективну. Відтак, екологічні цінності у Європейському Союзі є монетизованими благами. Досягнення цілей життєзберігаючого зростання відбувається через реалізацію флагманської ініціативи «Ресурсоефективна Європа», що має на меті зменшення залежності економічного зростання від використання природних ресурсів (зниження ресурсоемності у процесах виробництва і споживання), забезпечення переходу до економіки з незначними викидами вуглекислого газу (низьковуглецевої економіки), стимулювання використання відновлюваних джерел енергії, модернізацію транспортного сектору та сприяння енергоефективності. У контексті проблематики євроінтеграції для України є актуальним долучення до впровадження нових, передових європейських ресурсозберігаючих ініціатив та перейняття успішного досвіду економічного регулювання раціонального природокористування.

Ментальний механізм раціонального природокористування становить багате евристичне поле для виявлення світоглядних та методологічних засад природонеруйнівних форм економічної діяльності. Екологічна ментальність є однією зі складових ментального поля суспільства, центром якого виступає культурний код (релігія, обряди, традиції тощо). Культурний код є історичною пам'яттю суспільства і може підлягати трансформації та впливу глобалізації тільки з плином часу у той час, як правова, політична, економічна та екологічна ментальності є варіантними, тобто керованими, мінливими та динамічними. Отже, ментальне поле суспільства може бути репрезен-

товане варіантними та інваріантними компонентами (рисунок 1).

Екологічні цінності виступають об'єктом економічного впливу та ринкового регулювання. Менеджмент екологічних цінностей повинен бути спрямований передусім на формування стійких екологічних цінностей у певному етнокультурному середовищі інструментами ринково-економічного регулювання, до яких ми відносимо екологічні податки та преференції. Застосування екологічного податку сприяє зростанню ринкової ціни на природоруйнівний товар і викликає скорочення попиту на нього. Запровадження екологічних преференцій стимулює зниження ціни на екологічний товар і спричиняє зростання обсягів його споживання.

Екологічна ментальність українського народу має національні особливості. На підставі аналізу етнокультурних витоків раціонального природокористування [10] вважаємо за доцільне надати коротку характеристику української екологічної ментальності:

1. Українцям історично властива господарська дбайливість по відношенню до природних ресурсів: *Хто про землю дбає, вона тому повертає, Зрубав дерево – посади два, Не брудни криниці, бо схочеш водиці.*

2. У системі національного природогосподарювання культура землекористування (агрокультура) є домінуючою: *Держись землі, то не впадеш.* Таким чином, екологічний менталітет українського етносу є хліборобським з яскраво вираженими антропоморфічними рисами: *Хліб – усьому голова.*

3. Споконвіку українці були прибічниками органічного землеробства: *Не земля родить, а гній та руки,* і тому можна стверджувати, що їхні сучасні нащадки мають неабиякий історичний досвід ресурсозбереження, зокрема, в частині застосування органічних добрив.

4. Особливо цінними з погляду раціонального землекористування були агрономічні знання: *Агромінімум вивчай – гарний матимеш врожай.*

5. Загалом українцями накопичений багатий емоційний та практичний досвід раціонального природогосподарювання.

У структурі ментальності виокремлюють архетипи, стереотипи та традиції [11]. Ядром екологічної ментальності українців є архетип природи. Архетип природи генерує такі стереотипи, як *земля – годувальниця, гарний урожай – запорука економічного розвитку та валютної виручки* тощо. До екологічних традицій українців можна віднести традиції передачі агрономічних знань від покоління до покоління при веденні родинного фермерського бізнесу.

Проведений аналіз дає змогу обґрунтувати рекомендації для національної економічної політики на основі особливостей екоатрибутивного світогляду українського землеробського суспільства:

1. *Економічна політика у галузі сприяння сталому розвитку та органічному землеробству, зокрема, повинна враховувати, що праукраїнські землероби були творцями сучасної аграрної культури.* Колосальний досвід раціонального землекористування дозволяє висунути припущення про тривалий період існування в історії української держави екологічної субкультури сталого розвитку. Раціональне землекористування зводилося передусім до застосування органічних добрив та рослин-сидератів, що свідчило про існування традицій органічного землеробства. Відновлення цих екологічних традицій і є запорукою сталого розвитку. Економічна доцільність вирощування екологічно чистої продукції у сучасних умовах обумовлена вищими цінами реалізації на органічну продукцію та постійно зростаючим попитом на неї з боку соціально відповідального споживача.

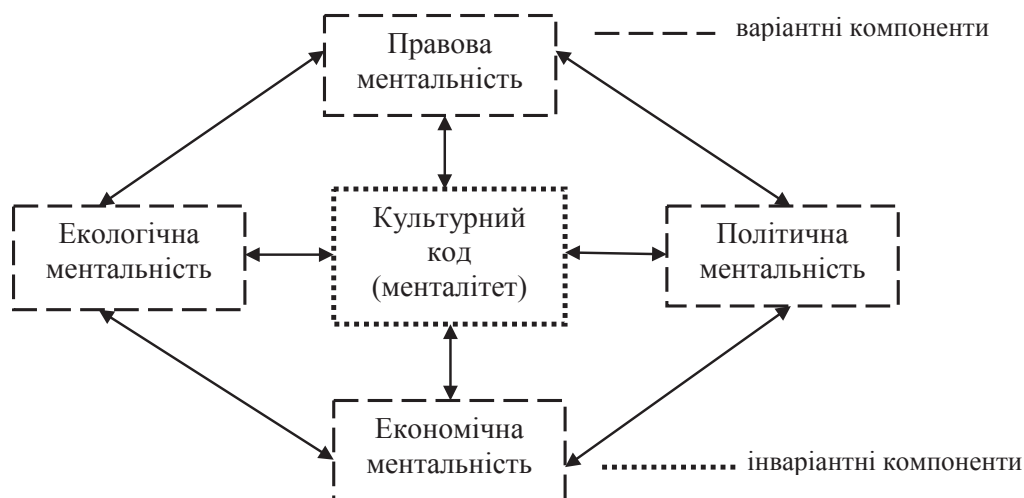

Рис. 1. Репрезентація компонентів ментального поля суспільства, орієнтованого на ресурсозбереження

(розроблено авторами)

2. *Економічна політика у галузі стимулювання національної конкурентоспроможності* повинна враховувати наступне: наявність позитивного екологічного досвіду гарантує українцям значні національні конкурентні переваги у землеробстві перед іншими народами, у яких відповідний досвід відсутній. Якщо використовувати класичний підхід А. Сміта до розуміння конкуренції, стає очевидним, що Україна володіє абсолютними конкурентними перевагами у забезпеченні продовольчої безпеки на міжнародному та національному рівнях внаслідок економії трансакційних витрат на опанування та долучення нових поколінь до аграрної культури завдяки використанню колосального досвіду попередників. Граничні трансакційні витрати агентів землекористування на отримання базових агротехнічних знань та екологічної інформації наближаються до нуля.

3. *Економічне регулювання ринку земельних відносин* повинно спиратися на постулат про те, що приватна власність робітника на землю є економічним стимулом високоефективного землекористування. З метою економії витрат індивідуальні майнові права мають бути опосередковані колективними формами організації землеробської праці. Найбільш оптимальними з точки зору українського менталітету є сільськогосподарські структури кооперативного або сімейного типу: *Добре там живеться, де гуртом сіється і ореється*. Окрім виконання суто економічної функції, приватна власність викликає у землероба почуття власної гідності й емоційної комфортності, попереджає психологічний стан відчуження, за якого робітник втрачає цікавість до роботи. До того ж, менталітет українця-землероба є кордоцентричним. Останнє означає, що в системі заохочувальних чинників землеробської діяльності неабияку роль відіграє емоційний фактор, а саме – любов до землі: *Доглядай землю плідну, як матір рідну, Степ, поля – розкіш моя*. Тому економічне регулювання ринку земельних відносин необхідно здійснювати з урахуванням ментального чинника, який виявляється у визнанні українцями землі невід’ємною складовою національного багатства та народним надбанням.

Екоатрибутивний світогляд суспільства виявляється через систему екологічних цінностей. Під екологічними цінностями будемо розуміти екологічні блага та послуги, які є носіями економічної вартості і наділені суспільною корисністю, що фіксується у менталітеті суспільства у формі природосприйняття, природопізнання та природоосвоєння. Так до екологічних цінностей можна віднести якість довкілля, запаси природних ресурсів, екологічну відповідальність, агрономічний досвід, раціональне природокористування тощо.

Екоатрибутивний світогляд загалом та екологічні цінності, зокрема, можуть вільно

конвертуватися у ринково-економічні форми та монетизуватися. Основними формами конвертації екоатрибутивного світогляду виступають його наступні еколого-економічні еквіваленти:

1. Екологічні цінності як товар.
2. Екологічні цінності як активи.
3. Екологічні цінності як економічний ресурс і фактор виробництва.

Екологічні цінності як товар. Товаром є будь-яке благо, що виступає на ринку об’єктом купівлі-продажу. Конкретизуючи поняття товару по відношенню до екологічних цінностей, варто відзначити, що останні набувають товарних властивостей у тому випадку, коли економічні агенти готові платити за споживання товарів, дружніх до довкілля. У такому разі на національному рівні постає питання про існування екологічної валюти, деномінованої у грошовій формі, як загального еквіваленту та міри вартості екологічних цінностей. Економічний зміст екологічної валюти зводиться передусім до встановлення ціни якості навколишнього природного середовища. Таким чином, якість довкілля виступає на ринку екологічних цінностей споживчим благом, яке може бути придбане економічними агентами за екологічну валюту. Такий економічний підхід до управління екологічними цінностями поширений у європейських країнах, які випускають власну екологічну валюту [12].

Екологічні цінності як активи. Активами є ресурси, що приносять їх власнику постійний дохід та мають високий ступінь ліквідності. Подібний підхід можна трансформувати і по відношенню до міжнародного ринку торгівлі вуглецевими квотами. Будь-яка країна, упроваджуючи заходи зі зменшення викидів парникових газів у рамках глобальної екологічної ініціативи, має право на продаж емісійних сертифікатів тій державі, яка з технологічних причин не може зменшити емісію шкідливих речовин, не завдавши збитку власній економіці. У цьому контексті екологічні цінності, якість атмосферного повітря, зокрема, являють собою ліквідний актив, що приносить стабільний прибуток ресурсоефективним країнами та сприяє досягненню екологічного балансу у світовій економіці.

Екологічні цінності як економічний ресурс і фактор виробництва. Перелік економічних ресурсів і факторів виробництва динамічно поновлюється. У зв’язку з цим уважаємо за необхідне доповнити традиційну класифікацію факторів виробництва чинником екологічної культури [14]. У руслі тенденцій сталого розвитку мова повинна йти про екологічну аккультуризацію економічного зростання, під якою ми розуміємо тривалий тренд зростання попиту суспільства на якість довкілля з виключенням можливості зниження потенціалу економічного зростання у довгостроковій перспективі. Якщо тенденція екологічного удосконалення виробництва відсутня, то у суспільстві виробля-

ються культуроруйнівні товари та послуги, а економічне зростання можна охарактеризувати, як протикультурне. У випадку нестійкого тренду, суспільство продукує культуронейтральні товари та послуги, обумовлюючи псевдокультурний тип економічного зростання. У разі усталеного зростаючого попиту на якість довкілля мова може йти про виробництво культуронасичених товарів та послуг в умовах висококультурного економічного розвитку. Найбільш повно екологічні цінності суспільства виявляються через еколого-економічну визначеність ресурсозбереження.

Існуюча в Україні система природокористування не відповідає основним принципам європейського екологічного простору. Інтеграція України до Європейського Союзу передбачає розширення культурно-господарських контактів на основі євроекологічної солідарності. Результатом еколого-культурної дифузії стала тісна кореляція сучасного національного природокористування з такими європейськими екологічними цінностями, як екологічна справедливість (принцип «забруднювач платить») та екологічна відповідальність (принцип «користувач платить»). Перспективними напрямками інтеріоризації європейських цінностей в еколого-економічну практику України можуть стати еколого-трудова реформа (принцип гуманізму, справедливості) та еколого-економічна конвергенція регіонів (принцип рівності, егалітаризму).

Висновки з проведеного дослідження. Органічна спорідненість українця з землею та значний досвід дбайливого землекористування обумовили потенціал раціонального природогосподарювання в Україні, який за останні десятиліття було знищено суто комерційним ставленням до навколишнього середовища. Подолання проблеми нераціонального природогосподарювання повинно починатися, у першу чергу, зі зміни способу мислення. Ментальний механізм раціонального природокористування повинен ґрунтуватися на монетизації екологічних цінностей, тобто сполученні екологічних та економічних інтересів у свідомості суспільства, орієнтованого на ресурсозбереження. Еталонними прикладом такої практики є ресурсоефективна політика Європейського Союзу. Подолання ментально-ціннісних розбіжностей у контексті перейняття українцями кращих економічних традицій європейського підходу до природокористування формує напрями подальших досліджень.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Крисаченко В.С. Екологічна культура: теорія і практика: [Навч. посібник] / В.С. Крисаченко. – К.: Заповіт, 1996. – 352 с.
2. Чижевський Д. Нариси по історії філософії на Україні / Д. Чижевський. – К.: Вид-во «Оріє» при УКСП «Кобза», 1992. – 230 с.

3. Бойко З.В. Особливості менталітету українського народу та менталітетів інших народів / З.В. Бойко // Міжнародний вісник: культурологія, філологія, музикознавство. – 2015. – Вип. II(5). – С. 72-76.

4. Декрет М. Феномен української ментальності: світоглядні універсалії української нації / М. Декрет [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ukrconf.fl.kpi.ua/wp-content/uploads/2014/12/3.-Dekret-Margaryta.pdf>.

5. Хитрич А. Європейські компоненти українського менталітету / А. Хитрич. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://anculture.blogspot.com/2013/04/blog-post_1076.h.

6. Два типи української ментальності: селянський та козацький [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mamajeva-sloboda.ua/publ/>.

7. Апанович О. За плугом Господь іде (Агрокультура українського селянства й козацтва в контексті ідей С. Подолинського та В. Вернадського) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ukrlife.org/main/apan/right.htm>.

8. Мареха І.С. Системно-структурний аналіз екологічних цінностей / І.С. Мареха // Economics, management, law: problems and prospects: [Collection of scientific articles]. Vol. 1. – Agenda Publishing House, Coventry, United Kingdom, 2015. – Pp. 339-343.

9. Europe 2020: A strategy for smart, sustainable and inclusive growth. – Brussels. – European Commission, 3.3.2010 COM (2010) 2020 final, 2010. – 34 p.

10. Мареха І.С. Ментальний портрет українця-землероба як соціальний фундамент національного еколого-економічного розвитку / І.С. Мареха // Вісник Одеського національного університету. Серія: Економіка. – 2015. – Том 20. – Вип. 1/1. – С. 109-112.

11. Терент'єва О.Л. Менталітет як чинник розвитку державотворення в Україні: автореф. дис. ... канд. екон. наук: 25.00.01 / О.Л. Терент'єва; [Харківський регіональний інститут державного управління Національної академії державного управління при Президентові України]. – Харків, 2010. – 20 с.

12. Мардина К. Иностранный опыт: 6 городов со своей валютой / К. Мардина. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.the-village.ru/village/city/abroad/125161-inostrannyi-opyt-lokalnaya-valyuta>.

REFERENCES:

1. Krysachenko V.S. (1996). Ekologichna kultura: teoriia i praktyka [Ecological culture: theory and practice]. K.: Zapovit, 352 pp. (in Ukrainian).
2. Chyzhevskiy D. (1992). Narysy po istorii filosofii na Ukraini [Sketches on the history of philosophy in Ukraine]. K.: "Orii", 230 pp. (in Ukrainian).
3. Boiko Z.V. (2015). Osoblyvosti mentalitetu ukrain-skogo narodu ta mentalitetiv inshykh narodiv [Specific features of the Ukrainian people mentality and mentalities of other nations]. International bulletin: cultural science, philology, musicology. Vol. 2. pp. 72-76. (in Ukrainian).
4. Dekret M. (2014). Fenomen ukrainskoi mentalnosti: svitogliadni universalii ukrainskoi natsii [The phenomenon of the Ukrainian mentality: universal outlook of the Ukrainian nation] (electronic resource). Availa-

ble at: <http://ukrconf.fl.kpi.ua/wp-content/uploads/2014/12/3.-Dekret-Margaryta.pdf> (in Ukrainian).

5. Khytrych A. (2013). Ievropeiski komponenty ukrainskogo mentalitetu [European components of the Ukrainian mentality] (electronic resource). Available at: http://anculture.blogspot.com/2013/04/blog-post_1076.h (in Ukrainian).

6. Mamaieva sloboda. Dva typu ukrainskoi mentalnosti: selianskyi ta kozatskyi [Two types of the Ukrainian mentality: rural and Cossack ones] (electronic resource). Available at: <http://mamajeva-sloboda.ua/publ/> (in Ukrainian).

7. Apanovych O. Za plugom Gospod ide (Agrokultura ukrainskogo selianstva i kozatstva v konteksti idei S. Podolynskogo ta V. Vernadskogo) [Behind the plough the God goes (agriculture of the Ukrainian rural and Cossack people in the context of S. Podolynskiy and V. Vernadskiy works)] (electronic resource). Available at: <http://ukrlife.org/main/apan/right.htm> (in Ukrainian).

8. Marekha I.S. (2015). Systemno-strukturnyi analiz ekologichnykh tsinnosti [Systemic and structural analysis of ecological values]. Economics, management,

law: problems and prospects. Vol. 1. pp. 339-343. (in Ukrainian).

9. European Commission. Europe 2020: A strategy for smart, sustainable and inclusive growth. Brussels, 2010. 34 pp. (in English).

10. Marekha I.S. (2015). Mentalnyi portret ukraintsia-zemleroba iak socialnyi fundament natsionalnogo ekologo-economicnogo rozvytku [Mental portrait designed for the Ukrainian farmer as a fundamental social parameter of the national ecological and economic development]. Bulletin of the Odessa National University. Series: Economics. Vol. 20. no 1. pp. 109-112. (in Ukrainian).

11. Terentieva O.L. (2010). Mentalitet iak chynnyk rozvytku derzhavotvorennia v Ukraini [Mentality as a factor of state building in Ukraine] (PhD Thesis), Kharkiv, Kharkiv center for scientific, technical and economic information. (in Ukrainian).

12. Mardina K. (2013). Inostrannyi opyt: 6 gorodov so svoey valyutoy [International experience: 6 cities with their own currency] (electronic resource). Available at: <http://www.the-village.ru/village/city/abroad/125161-inostrannyi-opyt-lokalnaya-valyuta> (in Russian).

Klisinski Y.S.

Doctor of Economic Sciences,
Professor at Department of Marketing and Entrepreneurship
Technical and Humanitarian Academy in Bielsko-Biala,
Professor at Department of Economic Theory,
Sumy State University

Marekha I.S.

Candidate of Economic Sciences,
Senior Instructor at Department of Economic Theory
Sumy State University

ECO-ATTRIBUTIVE WORLDVIEW AND MARKET-BASED ECONOMIC FORMS OF ITS CONVERSION

Unprecedented scales of environmental contamination require rebuilding the global approaches to combating ecological problems in terms of creating adequate and effective mechanisms. One of the possible global ways for solving environmental problems can be involvement of the mental mechanism that serves as an inter-generational channel for the transmission of ecological values from agent to agent, from entity to entity, from generation to generation. Therefore, the necessity of creating an ecological mentality in a certain society is of crucial importance, especially in the context of mental integration between Ukraine and the European Union. Special researches dealing with studying the Ukrainian mentality reveal its agricultural or rural character. But in fact, the Ukrainian mentality is ecological by itself what is tightly connected with a long-term natural resource management on the Ukrainian lands.

The task of the article is to make an attempt to identify, analyse, and estimate to what extent ecological values can be economically regulated in the context of globalization and the European integration. It is revealed that ecological globalization has a direct influence on society's mentality and invokes cross-cultural environmental diffusion. Such diffusion implies encompassing the entire society with the universal ecological values. To the ecological values, we can refer environmental quality, natural resource endowments, ecological responsibility, agricultural knowledge, prudent natural resource management. It is highlighted in the article that ecological mentality as a whole and ecological values in particular should be grounded on the monetary base. This is what we call economic efficiency of ecological measures undertaking to combat environmental degradation. There are at least three economic forms, through which ecological mentality can be represented: ecological values as a consumer good; ecological values as the assets; ecological values as an economic resource and agent of production. The environmental quality can be traded as an ordinary consumer good on the market of ecological values. For this reason, ecological mentality should be regarded as a manageable subcomponent, which is a subject to economic regulation and market appreciation.